

Veronica Herța:

Situația legată de activitatea stației de epurare mă face să presupun că se dorește a se demonstra că statul nu poate gestiona acest serviciu, iar scopul final ar fi concesionarea întreprinderii.

pag. 3

Cadrul legal privind transpunerea Acordului de Asociere în octombrie 2019

pag. 6

Evenimente și activități desfășurate în octombrie 2019 în relația Republica Moldova – UE

pag. 7

Care este soluția pentru buna funcționare a stației de epurare?

Protecția mediului este un subiect care a fost, dacă nu neglijat, atunci, cel puțin, tratat superficial de către autorități, agenți economici, inclusiv de o bună parte a cetățenilor acestui stat. Problemele legate de mediu apar în vizorul public, în mod special, când apar circumstanțele unui disconfort enorm pentru localitățile moldovenești. Este și cazul ce ține de activitatea defectuoasă a stației de epurare din municipiul Chișinău care nu reușește să facă față deversărilor de ape uzate ale agenților economici care activează fără a avea stații de pre-epurare.

HG nr. 950/2013 privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale prevede că agenții economici trebuie să aibă stații de pre-epurare. Implementarea dispozițiilor acestui act normativ necesită timp, dar și resurse financiare importante. Totuși, acest fapt nu exclude obligarea agenților economici să depună eforturi pentru a se conforma prevederilor legale.

Importanța activității economice a prevalat în raport cu politicile de protecție a mediului. Dacă ar fi calculate prejudiciile de mediu conform metodologiei de calcul actuale pentru depășirea limitelor admisibile stabilite, atunci ar falimenta agenții economici. O altă problemă este legată de atitudinea îngăduitoare a organelor de control față de cei care încalcă legislația din domeniul

sursa foto: moldova.europalibera.org

mediului din cauza intruziunii politicului intervine în procesul de calculare a prejudiciilor pentru deversările de ape poluate. Practica controlului planificat nu este eficientă, deoarece agenții economici pot lua măsuri pentru a preveni poluarea în perioada inspecției. În multe cazuri, activitatea economică este sezonieră. Dacă planificarea nu vizează perioada de activitate, atunci întregul proces nu își are rostul. Există impedimente în privința prelevării probelor de la agenții economici, deoarece punctul de deversare se află, de obicei, pe teritoriul întreprinderii, unde operatorii de apă și sanitație nu dispun de acces.

Aplicarea prevederilor legale este întârziată și din cauza faptului că nu este reglementat mecanismul de calculare a plăților pentru Concentrațiile Maxim Admisibile (CMA) și nu este elaborat mecanismul pentru prejudiciu adus sistemelor de canalizare. Agenții economici trebuie obligați să construiască stații de epurare – în cazul în care activitatea desfășurată prevede depășirea CMA stabilite, deoarece stațiile de epurare municipale sunt proiectate să funcționeze pentru ape uzate menajere, nicidecum pentru metale grele și poluanți în urma activității industriale. Fiecare agent economic

trebuie să aibă o stație de pre-epurare pentru a nu depăși deversările de CMA în sistemul de canalizare, deoarece stațiile de epurare nu pot să primească toți poluanții cu depășiri. În sfârșit, există probleme mari în privința controlului deversărilor în sistemele de canalizare sau în corpurile de apă. De multe ori, agenții economici au autorizații de deversare a apelor uzate, deși există depășiri ale limitelor admisibile.

Într-adevăr, soluționarea problemelor ce țin de deversările apelor reziduale necesită timp și resurse financiare importante. Dar agenții economici trebuie determinați să se conformeze normelor legale privind deversarea apelor reziduale. Totuși, acest fapt poate fi realizat doar cu o implicare fermă a instituțiilor statului. În caz contrar, vom avea repetat situația insuportabilă din septembrie-octombrie 2019 cauzată de problemele de funcționare defectuoasă a stației de epurare. Locuitorii acestui oraș, inclusiv străinii, suferă din cauza disconfortului, iar imaginea municipiului este, pe lângă gravele probleme de infrastructură și amenajare a teritoriului, inclusiv grav afectată de probleme de funcționare ale stației de epurare din Chișinău.

Veaceslav BERBECA

Veronica HERȚA:

ex-director Apa-Canal Chișinău, consilier municipal

Situația legată de activitatea stației de epurare mă face să presupun că se dorește a se demonstra că statul nu poate gestiona acest serviciu, iar scopul final ar fi concesionarea întreprinderii.

Cum explicați situația complicată de la stația de epurare din municipiul Chișinău?

Situația la SA Apă-Canal Chișinău și nemijlocit la Stația de Epurare era foarte complicată deja în 2016, atunci când am fost numită în funcția de director general al întreprinderii care era aproape de faliment, iar în Chișinău se răspândea un miros practic la fel de insuportabil ca și în această toamnă. Datoriile față de furnizorii interni era foarte mare – circa 100 milioane lei.

Dar și Programul de investiții în valoare de 62 mil. EURO finanțat de BERD, BEI și Fondul de Investiții pentru Vecinătate al Uniunii Europene era pe punctul de a fi stopat, deoarece administrația precedentă avea mai multe restanțe în relația cu partenerii, inclusiv și sub aspectul colaborării cu ANRE. Aceste 62 mil. EURO prevăd mai multe categorii și direcții de investiții și modernizări, iar în septembrie 2016 suma datoriilor pe contractele semnate deja anterior

și, respectiv, echipamente livrate constituia cca 2,4 mil. EURO. Adică, pe de o parte erau datoriile față de furnizorii interni, iar pe de altă parte, erau datoriile pentru contractele din cadrul Proiectului finanțat de BERD/BEI. Atunci am reușit să deblocăm Proiectul și să evităm falimentul. Vă ofer doar câteva cifre pentru comparație: în 2016 rezultatul financiar al întreprinderii s-a soldat cu pierderi de circa 81 mil lei, iar în 2017, în urma reformelor realizate, a fost înregistrat un profit 9,5 mil lei.

Când am devenit la 9 septembrie 2016 director al întreprinderii, după cum spuneam și mai sus, nu doar problema riscului de faliment deranja, ci și mirosul insuportabil. Timp de două săptămâni am analizat toată informația cu referință la problema legată de funcționarea stației de epurare. De fapt, stația nu funcționa din cauza deșeurilor industriale, numite borhot, deversate în sistemul de canalizare de către o companie care produce băuturi alcoolice. Analizând aspectele de mediu și cele juridice, am reziliat la 21 septembrie Contractul de pre-epurare a apelor reziduale care a fost încheiat cu această companie, conform căruia li se aplica coeficientul 1 pentru deversarea aceste reziduuri la stația de epurare, adică un tarif minim comparativ cu prejudiciul adus de ei. Am ridicat datele de laborator a parametrilor la intrarea și ieșirea din Stație și din bazinul de aerare, unde sunt microorganismele care sunt responsabile de curățarea apei reziduale. Probele au arătat că microorganismele erau practic moarte și, drept urmare, apele reziduale nu erau curățate.

De ce s-a tolerat această situație?

Am spus și în 2016, spun și acum. Atunci când se dau aprecieri privind funcționalitatea unei stații de epurare trebuie să fie analizate două aspecte: mirosul neplăcut, dar și calitatea apei care ajunge în râu. Marea problemă este că apa din râul Bâc este folosită în agricultură pentru irigare, respectiv, se întoarce pe mesele noastre sub formă de legume în mare parte. Studiind legislația, în special HG nr. 950 din 2013 (Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisarii de apă pen-

tru localitățile urbane și rurale), am înțeles că agenții economici nu respectă, de fapt, condiția de pre-epurare a apelor reziduale care, ulterior, ajung în sistemul de canalizare municipal. Dar cel mai grav este că, probabil, nu toți funcționarii înțeleg gravitatea aceste probleme. De exemplu, eu am dubii, în urma informațiilor apărute în spațiul public, că Consiliu Concurenței a conștientizat până la urmă toate consecințele nerespectării acestei norme. Vă dau câteva date: în 2012 Consiliul Concurenței atenționează Apă-Canal că nu este în drept să aibă contracte de pre-epurare și pune în sarcina ANRE-ului subiectul ce ține de elaborarea tarifului diferențiat. În 2017 Consiliul Concurenței aplică amendă de 767 mii lei pentru faptul nerezilierii contractelor de pre-epurare.

Amintesc, practic în aceeași perioadă au fost reziliate toate cele peste 500 de contracte, în condițiile în care nu exista nici o transparență și claritate cum au fost stabiliți coeficienții pentru poluare. Pentru compania care a deversat borhotul direct în stație și a distrus procesul de epurare, se aplica coeficientul 1, iar altor alți agenți economici, cu impact mai puțin nociv pentru activitatea stației de epurare, li se aplica coeficientul de 1,5-2.

Începând cu 2017, am insistat pe necesitatea respectării prevederilor legale ale HG 950/2013, în special la capitolul care prevede ca existența stațiilor de pre-epurare e obligatorie. Au fost ședințe, discuții, vizite la Stația de Epurare împreună cu agenții economici... Acum mă întreb: cine m-a susținut în această perioadă dificilă din instituțiile statului? Bine, nu pe mine personal, dar instituția Apa-Canal ... Absolut nimeni!

Despre faptul că vor fi aplicate tarife diferențiate conform principiului "poluatorul plătește" au fost informați absolut toți: Prim-Ministrul, Ministerul Mediului, Ministerul Economiei, ANRE și CNA. Atunci toți au ridicat din umeri, conștientizând faptul că este o problemă, și, după lungi discuții au inițiat modificări la HG nr. 950 în vederea stabilirii exacte a modului de calcul în cazul depășirilor limitelor admisibile de poluare. Suntem la finele lui 2019, iar modificări

la regulamentul din HG 950 așa și nu sunt... Și acum, în 2019 același Consiliul Concurenței aplică o amendă de 7 mil. pentru faptul că legea a fost pusă în capul mesei. Cei care deversează ape uzate cu depășiri achită taxe mai mari. Iar dacă citim cele peste 30 de pagini din decizia lor putem sesiza multiple contradicții la subiectul dat...

De ce nu se respectă prevederile Legii nr. 303 din 2013 și ale HG nr. 950 din 2013 care obligă agenții economici să aibă stații de pre-epurare?

Presupun că nu a fost destulă dorință din partea agenților economici, fiindcă această problemă este valabilă nu doar pentru Chișinău, ci pentru toate localitățile. Ar mai fi lipsa capacităților administrative sau chiar a voinței politice la nivelul administrației centrale, dar și operatorilor de apă și canalizare. Operatorii din domeniu din republică, după ce aduceam drept exemplu acțiunile întreprinse de noi în 2017 în Chișinău, spuneau că, de fapt, nu pot merge la astfel de măsuri drastice. După ce am plecat de la Apă-Canal, vedem că, de fapt, lucrurile au fost, probabil, iarăși lăsate la voia întâmplării, ori, altfel, nu știu cum se explică ceea ce s-a întâmplat în toamna acestui an.

La nivelul instituțiilor de stat se atestă lipsa persoanelor calificate pentru elaborarea politicilor, metodologiilor dar și pentru a pune presiune pentru ca legea să fie respectată. Totodată, se atestă și o lipsă de claritate pentru agenții economici care vor să își construiască stații de pre-epurare: unde să se adreseze, ce tehnologie să aplice pentru industria lor etc.? Atunci când toți cei implicați vor conștientiza gravitatea problemei, când vor înțelege că acesta nu este un moft, dar este o necesitate – existența

stațiilor de pre-epurare – doar atunci lucrurile se vor mișca în Republica Moldova.

Ce trebuie de făcut în cazul stației de epurare de la Chișinău?

Pe termen scurt și mediu trebuie monitorizată calitatea apelor uzate care ajung în stația de epurare și, respectiv, preluate regulat probe de la potențialii poluatori, pentru a evita pe viitor situația insuportabilă la care s-a ajuns în acest an. Respectiv, monitorizarea permanentă a existenței microorganismelor în bazinele de aerare.

Pe termen lung, doar reabilitarea stației de epurare poate rezolva problema, deoarece a fost construită în anii 1967 și nu a fost niciodată reabilitată. Dacă acest lucru nu se întâmplă, vom avea o bombă ecologică. Contractul de care am vorbit prevede reabilitarea stației și executarea unui șir de lucrări de către compania câștigătoare ce țin de proiectarea detaliată a obiectivului. De asemenea, urmează să fie reabilitate structurile existente pe linia apei (decantoare primare, bazine de aerare cu nămol activ, decantoare secundare), să fie construită o nouă stație de pompare a apelor uzate și a deznisipatoarelor, precum și o nouă linie de tratare a nămolului (îngroșătoare, metantancuri, centrifuge).

Sper ca aceste lucruri să se realizeze și să nu existe interese de alt gen. Deoarece, inclusiv cu referință la subiectul mirosului, frică îmi este că se dorește a se demonstra că statul nu poate gestiona, iar scopul final ar fi concesionarea acestui serviciu.

A dialogat:
Veaceslav BERBECA

Cadrul legal privind transpunerea Acordului de Asociere în octombrie 2019

A) LEGILE PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

1) Legea nr. 129 din 19 septembrie 2019 privind subprodusele de origine animală și produsele derivate care nu sunt destinate consumului uman, Monitorul Oficial nr. 315-319 din 25.10.2019

Transpune în legislația națională prevederile Regulamentului (CE) nr. 1069/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 de stabilire a unor norme sanitare privind subprodusele de origine animală și produsele derivate care nu sunt destinate consumului uman și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1774/2002 (Regulament privind subprodusele de origine animală), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 300 din 14 noiembrie 2009

B) ORDINUL MINISTERULUI AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE

Ordinul nr. 159-S-09 din 30 septembrie 2019 cu privire la alinierea la măsuri restrictive internaționale ale Uniunii Europene, Monitorul Oficial nr. 315-319 din 25.10.2019

Alinierea Republicii Moldova la măsurile restrictive internaționale instituite prin Decizia Consiliului 2019/1299 din 31.07.2019 de modificare a Deciziei 2015/1333 privind măsuri restrictive având în vedere situația din Libia

Evenimente și activități desfășurate în octombrie 2019 în relația Republica Moldova–UE

3 octombrie

Opțiunile de impulsie a cooperării între Republica Moldova și Uniunea Europeană în sfera politicii externe și securității au fost discutate astăzi în cadrul întrevederii ministrului afacerilor externe și integrării europene, Nicu Popescu, cu înaltul reprezentant al UE pentru politica externă și de securitate, Federica Mogherini. A fost menționat obiectivul Republicii Moldova de a spori contribuția sa pentru misiunile și operațiunile UE de gestionare a crizelor.

3 octombrie

Programul Transnațional Dunărea 2014-2020 a lansat etapa II a celui de-al 3-lea apel de propuneri de proiecte. În I etapă al celui de-al 3-lea apel de propuneri de proiecte în cadrul Programului menționat au fost depuse 276 Expresii de Interes, care presupun descrierea pe scurt a proiectelor. 86 de instituții din Republica Moldova au participat în cadrul propunerilor depuse.

Programul Transnațional Dunărea 2014-2020 constituie un program de cooperare teritorială european, fiind un instrument de finanțare ce are drept scop sprijinirea dezvoltării Strategiei macro-regionale a Uniunii Europene pentru regiunea Dunării (SUERD), consolidarea integrării teritoriale și abordarea obstacolelor comune. Domeniile vizate sunt: mediu și cultură, conectivitate și responsabilitate energetică, guvernare, inovare și responsabilitate socială.

4 octombrie

A avut loc cea de-a VI-a reuniune a Comitetului de Asociere în configurația Comerț Republica Moldova – Uniunea Europeană, la Chișinău. În cadrul reuniunii au fost abordate principalele realizări în implementarea angajamentelor ce derivă din Acordul de Asociere Republica Moldova-UE pe dimensiunea comerțului exterior, achizițiilor publice, infrastructurii calității și supravegherii pieței, proprietății intelectuale, energetică și domeniul serviciilor.

Partea moldovenească a prezentat progresele înregistrate în procesul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu acquis-ul UE la capitolul bariere tehnice în calea comerțului.

În cadrul ședinței au fost adoptate și semnate două Decizii la Acordul de Asociere privind actualizarea anexei XXVIII-B: Norme aplicabile serviciilor de telecomunicații și anexei XXVIII-D: Norme aplicabile transportului maritim internațional, în vederea apropierei treptate a legislației Republicii Moldova și armonizării legislației Republicii Moldova la cele mai bune practici europene.

3 octombrie

Delegația Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), condusă de Directorul general interimar Andrei Popa, s-a întâlnit cu Directorul Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), Christian Archambeau, precum și cu alți reprezentanți ai EUIPO la Geneva. În cadrul întrevederii au fost abordate subiecte de interes pentru cele două oficii, fiind realizat un schimb de opinii asupra ultimelor evoluții în domeniul proprietății intelectuale. De asemenea, a fost evaluat stadiul de implementare al Planului de acțiuni comune EUIPO – AGEPI pentru anul 2019 și trasate prioritățile de colaborare pentru următoarea perioadă.

Partea moldovenească a confirmat angajamentul AGEPI de a depune și în continuare eforturi în vederea alinierii la standardele europene și a reiterat interesul față de implementarea în cadrul agenției a celor mai bune practici europene, inclusiv a Practicilor Comune elaborate în cadrul Programului de Convergență al EUIPO și aplicate de către statele membre ale UE.

24 octombrie

Rezultatele și perspectivele participării Republicii Moldova în cadrul Parteneriatului Estic (PaE) au fost discutate de către ministrul afacerilor externe și integrării europene, Nicu Popescu, cu ambasadorii din cadrul statelor membre ale Uniunii Europene responsabili de PaE. Interlocutorii au remarcat importanța PaE de a apropia țările din vecinătatea de Est de Uniunea Europeană pe parcursul ultimilor zece ani. Cu referire la situația din Republica Moldova, printre cele mai remarcabile succese au fost menționate liberalizarea regimului de vize cu UE, semnarea Acordului de Asociere ce include și Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (AA/DCFTA), implementarea proiectelor care oferă beneficii concrete cetățenilor, mediului de afaceri etc.

IDIS “Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor în Republica Moldova

Acest buletin informativ apare în cadrul proiectului „Fact Checking of the Association Agreement Implementation” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos

Kingdom of the Netherlands